

EDINOST

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
dankah ob torekih, četrtekih
in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večernje pa ob 7.
uri večer. — Obejane izdanje stane:
za en mesec . . . 1.—, letno Avstrija f. 1.50
za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50
za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.—
za vsa leta . . . 12.— „ „ „ 18.—
Naročnine se plaševati naprej na naročbo
brez priložne naročnine se uprava ne
ozira.
Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tabaka v Trstu po 2 nč.
Izven Trsta po 4 nč.

Oglaš se računa po tarifa v petiti; za
naslove s debelimi črkami se plašajo
prostor, kolikor obsega uvodnih vrst
Pisana, osmrtina in javna sahala,
maši oglaš itd. se računajo po pogod.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
alena Caserma št. 13. Vsako pismo ma
biti frankovano, kor nefrankovana se
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Narčadino, reklamacije in oglaš spre-
jema upravništvo alena Molino pic-
cole hit. 3. II. nadst. Narčadino in oglaš
je plaševati lece Trst. Odprie reklama-
cije se prosto pošiljajo.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinosti je moč.

Častitim našim gg. naročnikom!

Vsem onim gg. naročnikom, kateri ne
poravnajo zastano naročnino do 1. decem-
bra t. l., ustavimo list brezpogojno.

Uprava „Edinosti“.

Javni shod

političnega društva „Edinost“ v Bazovici
dne 27. novembra 1897.

Iskrenim zadoščenjem zastavljamo pero, da
napišemo poročilo o zborovanju, ki se je vršilo
minole nedelje v Bazovici. Zares, iskrenim zado-
ščenjem. Kdo bi se ne veselil, ko vidi, kako se
vzbuja zanimanje med našim ljudstvom za javne
stvari in za lastne potrebe ravno v sedanjih časih
najhujega pritiska od nasprotne strani, v časih, ko
se je nasprotni tabor že slutil blizu svojega cilja,
meneči, da je definitivno zlomil našo moč. Veselili
smo se na tem shodu, ker smo opažali na vsem
vedenju našega ljudstva, kolika razlika je med da-
njašnjimi dnevi in nedeljo minolostjo, kar se do-
staje zavednosti in samosvesti. In ravne v Bazo-
vici in tamošnji okolici je bilo ljudstvo v nekaki
letargiji, tako, da je tam mogel motiti in kaliti
sleherni cikorjaški šušmar. Danes je to drugače,
danes bi imeli nekoliko težavnejši posel agitatorji
nasprotne stranke.

Shod je otvoril predsednik Mandič krat-
kim nagovorom. Rekel je približno: Še ni minolo
leto, odkar smo zborovali tu dvakrat zaporedoma.
Prvikrat smo se zbrali, da se tudi vi pridružite
onemu gibanju, ki se je bilo razprostrlo čez vso
drugo okolico in ob katerem gibanju se je poka-
zalo dotlej nenavadno soglasje med okoličani. Ta-
krat smo se sešli, da vsprejemete tudi vi resolucijo
za osnutje okrajnega glavarstva za okolico.

V drugo smo se sešli, da se razgovorimo o
predstojeh volitev za državni in deželni zbor.
No, letos smo zopet začeli prirejati shode,

PODLISTEK

Ali so Slovani zmožni visoke kulture?

Menda je bilo potrebno, da trdovratne Nemce
pouči profesor slovenskega vseučilišča o važnosti
Slovanov za svetovno kulturo in o zmožnosti istih
za sirjenje te kulture; kajti Nemci ali zares ne
poznajo velike važnosti slovenskega rodu in jezika
v svetovnem kulturnem razvoju, ali pa je poznati
možejo in ne morejo verjeti, da bi bili zares Slovani
ti in ti razni veliki, ki bleste kakor zvezde ne-
premičnice na obzorju svetovnega napredka. Sicer
bi zares ne bile moč, da se spozablja Nemec
do tolike netaktnosti nasproti Slovanu, kakor je
to storil tako silno blamirani German Mommsen,
do netaktnosti namreč, da trdi to le: „češka bu-
tica ni dovzetna za razum...“

Izvedeti je moral nemški učenjak na to le-te
nastopne resnice, katere mu je našel v odgovor
poljski učenjak dr. Balzer.

V koliki meri so se udeleževali kulturnega
razvitka zapadni Slovani, kaže dejstvo, da sti
stali na slovanskih tleh prvi dve vseučilišči srednje
Evrope in sicer jedno v Pragi in drugo v Krake-
vem. Ti vseučilišči sti stali torej v glavnih mestih
obeh zapadnih slovanskih držav.

da se perazgovorimo o raznih važnih vprašanjih.
Sosebno smo se sešli danes, da boste čuli nekoliko
poročila svojega poslanca v deželnem, oziroma
mestnem zboru.

Častiti zborovalci! Najvažnejša naloga po-
slanca je ta, da je v neprestani dotiki se svojimi
volilci. Prihajati mora v dotiko z volilci prvič
zato, da poroča o tem, kar je dosegel ali kar je
skušal doseči, potem pa zato, da proizvede o
željah in potrebah volilcev. Tako delajo povsodi
pravi poslanci. Le na ta način mere reči zastop-
nik, da je vršil svojo dolžnost.

Vaš poslanec vam ne bode mogel povedati
danes Bog ve kaj. Vprvo že zato ne, ker je še
malo časa, odkar vas zastopa v zbornici. V drugo
pa so v zbornici tržaški taki odnosi, da našim
poslancem ni možno doseči kaj izdatnega. Naši so
v veliki manjšini; le 6 jih je proti 48. Ako bi ta
večina imela kaj zmisla za pravico, potem bi že
še bilo. Ali s tako večino, kakoršnja gospodari v
zbornici tržaški, je povsem nemogoče uspešno delo.
Tu ne bi mogel ničesar opraviti niti sv. duh. No,
jedno bode lahko povdarjal vaš poslanec: da je
storil vse, kar je bilo v njegovi moči, in da bode on
in njegovi okoličanski tovariši tudi v bodoče vestno
vršili svojo dolžnost. (Burna pohvala.)

Predno preidemo na dnevni red, dovolite mi,
da vam predstavim zastopnika oblasti, gosp. dra.
Fabrizzija in navzoče deželne poslance: Iv.
Gorinpa, Frana Dolleza in Alojzija Go-
riupa. (Živio-klici.)

Na to je predsednik pedelil besedo deželnemu
poslancu Vekoslavu Gorinpu. Poslušalci se pri-
redili prave ovacije svojem zastopniku. Isti je
spregovoril:

Častiti možje! Moje poročilo bo kratko. Od-
krito moram povedati, da nisem dosegel ničesar
do sedaj. Zakaj? To vam je povdaril že gospod
predsednik. Glavna naloga za danes mi je ta, da
vam označim stališče, ki je zauzumljemo mi na-
sproti večini v zbornici, in tudi stališče, ki je
zauzumljemo oni proti nam.

Ako je bilo okoličanskim zastopnikom sta-

Sicer se smatra danes pražko vseučilišče
za prvo nemško vseučilišče; v kolikor pa je bilo
to vseučilišče nemško v onih časih, za te bi tre-
balo še dokazati. Veča je imela tedaj kozmopoliti-
ški značaj; na pražkem vseučilišču so poučevali
Čehi in Nemci, istotako Italijani in Francozi; to-
rej niso bili samo Nemci, ki so prihajali baklo
vede in izomike na tej šoli. Ustanovitelj vseučili-
šča pak je bil vladar, ki je bil zajedno dedni kralj
češki in kralj rimski in kateri nikakor ni teptal
z nogami čeških interesov in jih zastopaljal nem-
škimi. Zato so ga po pravici imenovali „očeta vseh
Čechov in očeta svete rimske države“.

Češki značaj pražkega vseučilišča je bil za
onih dob, namreč v XV. stoletju, tako izrazit, da
so nemški učitelji in učenci ostavljali vseučilišče
kar trumoma.

Najmočnejša prikazen med učitelji na tej
šoli pak je bil vsakake Slovan, Ivan Hus.

Toda dalje. V XV. stoletju je nastopil v
Poljski slavni krmist Długosz. Nemcem bi delalo
precejšnje preglavice, ako bi zahtevali od njih, da
imenujejo katerega izmed svojih srednjeveških kro-
nistev, ki bi bil vreden, da stoji ob strani Dłu-
gosza, Slovana.

V XVI. stoletju je posijala nad vso Evropo

lišče težavno že poprej, ko so v zbornici še sedel
tudi takozvani konservativci, je pa sedaj uprav
obupno, ko imamo proti sebi same progressovce.
Le 6 nas je proti 48. A Italijanom se zdi, da nas
je še preveč. To so pokazali s tem, da so ovrgli
zastopnika Nabergoja. (Vzklici nevolje.) In še kako
se to storili! Take, da jim res ni v čast Komisija,
ki je imela soditi o veljavnosti volitev, je pripo-
znala, da se je izvolitev Nabergoja izvršila
povsem zakonito in je predlagala tudi v tem
zmislu, da se volitev potrdi. Potem pa smo doži-
veli nekaj neverjetnega. Isti gospodje, ki so se-
deli v rečeni komisiji, ki so pripoznali, da je vo-
litev veljavna in ki so predlagali tudi, da se ista
odebri, isti gospodje so glasovali v zbornici za
uničenje volitve! (Glasni pojavi ogorčenja.) In ta-
krat je sodelovala galerija po svoji stari navadi;
zasramovala je nas okoličanske zastopnike in še
sesebno Nabergoja.

Prišla je volitev župana. In takrat smo mi
slovenski okoličani kar hkratu in nenadejano po-
stali važen činitelj. Italijani niso bili jedini med
seboj, kdo bode novi tržaški župan. Jedni so bili
za prejšnjega župana Pitterija, drugi za Vianella.
Mi nismo mogli glasovati ni za jednega ni za dru-
gega, marveč sme sklenili, da oddamo svoje gla-
seve svet. Dompieriju, o katerem smo sedili, da
je vsaj kakor človek tresneji in pravičnejši.

Saj je bil on jedini med Italijani, ki je gla-
soval za potrjenje volitve Nabergoja. Seveda je
naš kandidat dobil le 5 glasov in nam se niti sa-
njalo ni, da bi zmagali mi. A glej čudo: v večerni
seji je bil res izvoljen Dompieri.

Toda motili bi se bili krvavo, ako bi bili
menili, da se nam obrne kaj na bolje. To se je
pokazalo takoj o volitvi v delegacijo (deželni od-
bor) in v odseke. Prezrli so nas popolnoma. Od-
sekov je 15, a niti v jednega ni bil izvoljen ka-
teri naših. Mi smo seveda protestovali, da se tako
prezira 35.000 prebivalcev, torej petina vsega pre-
bivalstva. Pomagalo ni seveda nič.

Tu moram še pripomniti, da je radi nasilstva,
storjenega Nabergoja, c. kr. namestništvo poseglo

možečna zvezda, genialni Poljak Kopernik. A Ko-
pernik se je učil astronomije na poljskem vseučil-
išču, pod izbornim poljskim profesorjem. V isti
dobi sta živela slavna Poljaka učitelj Medrzewski
in pesnik Kobanevski. V XVII. stoletju je stopil v
svet slavni reformator poučne vede, Čeh Komenský.
V sedanjem stoletju bleste imena zapadnih Slova-
nov kakor Palacký, Šafařk, Sniadecki, Szajski in
Kalinka kakor možje učenosti, a pesniki Mickie-
wicz, Slowacki, Krazinski, Neruda, Halék, Vrh-
lický, Sienkiewicz: umetniki Brožik, Grotger, Ma-
tejko, Siemiradski in Chopin. To so veliki, pred
katerimi bi se moral skriti maršalkateri German,
ki čenča o neizomiki Slovanov. Koliko pa je viso-
kih duhov v južnih Slovanih? In ti naj bi pričali
o „barbarstvu“ Slovanov? Kako pa je ondi, kjer
Slovani niso prišli v nikako dotike z zapadno ev-
ropsko kulturo? Peglejme v Rusijo! Kdor pozna
svetovno zgodovino, temu je znano, kolike je ro-
dila baš ta „barbarsko“ nazivljana Rusija visokih
svečenikov vede in umetnosti. Da so Slovani tudi
z mečem v roki branili zapadnoevropske pokrajine
pred barbarškim poplavom Vztoke ter so pridobili
neizmerne pokrajine za krščanstvo, toraj za civili-
zacijo, o tem govori svetovna pevestnica, kjer je
ista pisana na podlagi resnice.

vmes in je razveljavilo dotični sklep mestnega zbora. Vseled tega koraka slavne vlade so se vršili burni prizori v zbornici. Potem pa tudi radi dogodkov, ki so se vršili po okolici o državnozbornskih volitvah. Obdolževali so nas, da smo mi krivi na vsem, da smo bili provzročitelji izgrediv. Mi pa smo jim odgovorili, da nas ne zadevijo nikaka krivda, marveč izključno le njihove organe. In oni niso mogli svreči te naše trditve.

Zato pa se je galerija maščevala nad nami. Tulila je neznanski in nas zasramovala. Take sme že začetkom okusili sladke strau zastopniške časti okoličana.

Prišel je v razpravo proračun. Nam je bila prilika, da smo stavili marsikateri keristen predlog. Toda večina je odklonila vse. Takrat sem dokazal tudi, kako potrebna je šola za vasi Padrič-Gropada. Ker to potrebo priznavajo vsi, kakor priznavajo tudi, da je sedanje stanje nezakonito, je nade, da se stvar ugodno reši.

Mi smo postopali drugače, nego naši nasprotniki. Mi nismo gledali, odkod je prišel kak predlog, ampak le na to, kakošen je? Če je bil dober, smo glasovali zanj, tudi če je prišel od italijanske strani.

Z vprašanjem vodovoda je prišlo zopet na dnevni red vprašanje, ki je provzročilo veliko razburjenje. Italijani so se začeli cepiti. Jaz bi rekel: v radikalne in v nekoliko zmerneje. Radikalni so bili za to, da se projektantom izvoli italijanski inženir Dacati, zmernejši so bili za Nemca Smrekerja. Ob glasovanju se je pokazala enakost glasov. Bilo je torej na župana, da odloči svojim glasom. In odločil je za Nemca Smrekerja. To je grozno razsrdilo radikale. Galerija je zasramovala župana, in pozueje je odstopilo 12 oziroma 8 radikalnih svetovalcev. Ali prišlo je še do hujega v zadnji seji, ko se grajali župana radi njegovega postopanja proti dvema uradnikoma. Vihar je bil grozen. In ista galerija ki je navadno zasramovala le nas, psovala je strašno župana tržaškega, ker je baje postopal neliberalno.

Sedaj smo videli, kakli liberalci so to.

(Dalje pride.)

DOPISI.

Iz Doline dne 27. novembra 1897. (Izv. dopis.) Žalostni dnevi so bili to: poslovil in odšel je iz naše srede naš oče-voditelj, nad vse ljubljeni duhoven, pred. g. Rajko Logar. Služboval je pri nas peto leto ter si postavil nevenljiv spomenik se svojim delovanjem! Bodi si v cerkvi, šoli ali mej ljudstvom — bil je povsod ljubljenec naroda. Ni mu bila pot predolga, ne vreme preslabo ter ne dele pretežavno in trudapolno — da ne bi opravljal vsega z ljubeznijo do njemu tako millega naroda. Njegovo blago srce ni poznalo sovraštva ali jeze, enako mu je bilo za reveža kakor bogatina

Ni smeti pozabiti, da se Slovani širili svetovno omiko pod večnim pritiskom od strani Germanov, kateri so hoteli zabraniti vsak samostojni pojav slovensko-svetovne kulture, ker je bila ta nevarna njihovi germanski državni ideji. Ako je zamoglo zasijati tako ogromnih slovenskih ljudi duha kljub prizadevanju germanstva, da potisne Slovane v večno duševno temo, koliko večje število bi bilo slovenskih orjakov duha, da so se Slovani zamogli vsikdar svobodno razvijati duševne. Seveda so hoteli Nemci prepričati svet, da vodi pot do civilizacije le preko Nemčije ter da zame-reje dospeti drugi narodi na ta cilj le po ome-njeni poti.

Ker pa so morali spoznavati Nemci, da so drugi narodi tudi obdarjeni visokimi duševnimi svojatvi, da se ti narodi zamorejo razvijati tudi brez nemškega upliva, tedaj so morali in morajo še priznavati sramom, da je usiljevanje varaštva od njihove strani drugim narodom le gola pret-veza drugačnim ciljem njihovim, ciljem namreč, ki se pokrivajo le še z državno mislijo. Državni misli, misli političnega nadvladja nad drugimi, zlasti slo-vanskimi narodi, hoteli so dati pretvezo „više kul-turelne vrednosti“. A okolnost, da niso hoteli dati pravega imena tej pretvezi, jih je odlikovala tako dolgo, da so jim zaljučali v obraz to pravo ime — Slovani sami!

— bili so mu vsi jednaki. Pravico je ljubil in so-vražil vse, kar bi škodovalo veri in narodu.

Res je sicer, da nekaterikom nisti bili po-godu njegova odkritosrčnost in brezbizirnost, ali reči se mora, da je mož hodil po pravi krščanski in narodni poti. Zato je užival splošno zaupanje in ljubezen mej ljudstvom. Staro in mlado je to-čilo solze poslavljajoče se od ljubljenega pastirja. Ko se je pa poslavljajal minolega torka od šolske mladine, vračala se je ta jokaje vsa solzna domov, da je morale ganiti vsakogar. Da, da: bil je du-hoven po božji volji, bil je učitelj, odgojitelj v pravem pomenu besede. V vzgled naj bi bil mar-sikomu. Čast komar čast!

V svoji veliki udanosti do njega, še sanjali nismo, da bi nas mogel kedaj zapustiti. In vendar je prišlo tako

Ne smem soditi, dali je prav pogodil veleč. ordinarijat, ko ga je premestil, ali to moram tr-diti, da je bil v Dolini na svojem mestu, da je nenadomesiljiv. Stari se ne spominjajo, da bi se bil kateri duhoven tako prikupil narsdu se svojim delovanjem, vedenjem in ljubeznijo, kakor pred. g. Logar. — Šel je v Pregarje mej naše brate. Lo-čil se je od nas, a njegov duh — utisnjen s pre-lepimi nauki v naša srca — ostane. Ves red se ga bo spominjal kakor pravega apostelja Izveli-čarjevega, a tudi narodovega. Vi, bratje v Brki-nih, pa slušajte Svojega novega gospoda! Spošto-vali in ljubili ga bodete kakor smo ga mi.

Vam, veleč. g. duhoven, pa želimo imenom vse župnije, da Vas Bog ohrani zdravega, da bi isto take kakor pri nas želi tudi na svojem novem mestu sad neumornega delovanja svojega. Živeli!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 29. novembra 1897.

Državni zbor odložen! Grof Badeni od-stopil! To sti dve senzacionalni vesti, došli z Dunaja.

Včeraj popoldne je izšla posebna izdaja urad-nega lista, ki je objavil nastopni cesarski reskript: „Ljubi grof Badeni! Čutim se primoranega, da odložim državni zbor na nedoločen čas“.

Druga vest pa je, kakor že omenjeno, da je grof Badeni podal svojo ostavko in da je cesar tudi sprejel isto!

Dosedanji naučni minister baron Gautsch je dobil nalog, da sestavi novo ministerstvo.

K položaju. Grof Badeni je odstopil! Na Dunaju in v Gradcu so se vršile velikanske de-monstracije proti vladi in proti Slovanom. Najzna-čilneje pa je za sedanje položanje, da se po ulicah danajskih hkratu popevali „Die Wacht am Rhein“ in „himno delavcev“. V petek so šli socialisti v boj za nemške liberalce, za židovstvo in za ka-pitalizem; le naravno je torej, da so včeraj ukupno proslavljali odstop grofa Badenija, da sti se vple-tali jedna v drugo „pesem delavcev“ in ona pe-sem, ki je takorekoč „visoka pesem“ velike naci-onalne ideje nemške. Dogodki teh dni so odkrili popolnoma, o čemer smo bili prepričani mi že davno: kooperacija med Nemci in socialisti ni imela ni-kake ni ustavne in ne socialne podlage, ampak je zgolj protislovenska zveza.

Stvari so vendar jasne. Borba radi jezikov-nih naredeb je strogo narodna borba. A socialisti zanikujejo narodno vprašanje. Kaj bi bilo torej na-ravno na strani socialistov? Gotovo le to, da se niso atikali v to borbo, marveč bi bilo edgovar-jalo socialističnemu stališču, da so se rogali obema strankama! Ali tega niso storili, ampak so se z vso silo vrgli na jedno stran, zatajujši svojo stvar in svoja načela. Seveda pravijo: mi smo se le protivili neustavnosti sklepov večine v zbornici! Zastonj ves izgovor! Pred se bila vaša nasilstva proti vsaki avtoritati v zbornici in proti vrhnemu načelu parlamentarizma, in potem so se le prišli izredni sklepi od strani večine. Kar vi označate kakor naravno posledico vzrokom od večine, to je bilo v resnici vzrok, in sklepi večine so bili le posledica vaših nasilstev, kakor jih je narekoval le čut samoobrane. Od spomladi do sedaj je čakala večina, da se streznete. Zastoj je čakala. Slednjič se je morala vzdramiti, ako ni hotela postati smešna pred lastnimi volilci. Posegla je po izred-nih sredstvih v obrambo parlamentarizma. In vi, ravno vi socialisti bi jej morali biti hvaležni. Sto-rili ste drugače; pridružili ste se onim, ki iz

nemško-narodnih vzrokov ubijajo parlamentarizem in ki so delali na to, kar se je dogodilo. Državni zbor je odložen. Kaj ste dosegli s tem? Le je-dino to, da vam je odvzeta možnost uplivanja na državne posle. Koliko truda in bojov je trebalo, da ste prišli do te možnosti, in sedaj ste vrgli od sebe vse to, ker so tako hoteli tlačitelji slovan-stva, v katerih službo ste se postavili!

Danes se razlegajo fanfare v vašem taboru in uverjali boste svoje, da ste izvojevali veliko zmago. Morda ste jo res, ali — komu?

Na to vprašanje smo dobili nekoliko pojau-nila na včerajšnjem shodu tržaških socialistov. Jeden govornikov je menil namreč: „Kaj je bilo treba, da je vlada izdala jezikovne naredbes? Ali ste ga čuli — socialisti? Seveda, on je Itali-jan in Italijani ne trebajo jezikovnih naredeb, ker imajo — vse!! S tem je povedal mož, da tržaški socialisti res ne stoje na stališču narodne ideje, marveč narodnega tiranstva, da stoje na stališču — tlačiteljev!! Čemu da so se izdale jezikovne naredbes? Zato, ker je zahteval tako najinteleigentnejši med avstrijskimi narodi, narod češki, katerega važnost za državo je neprecenljiva! Zato, ker je bila opravičena nezadevoljnost tega naroda odprta rana na telesu države. Zato, dragi gosp. Učekar, so se izdale jezikovne naredbes. In oni, ki so vam ploskali včeraj, so pokazali, da so vas zvesto po-slušali, vi pa ste priznali, da niste prvobiteltji socialne ideje, ampak le zavezniki sovražnikov vsake pravice Slovanom!!

To smo morali pribiti v teh zgodovinsko-važnih trenutkih, da si zapomnimo, ko pride čas, ko bomo Slovani mogli vračati socialistom milo za drago ter da ne pozabimo — morda se motimo, ali bojimo se, da se ne — ako se v časo pelina, katerega mora piti primorsko slovanstvo že toliko let, prilije še novega pelina, ako nastopa doba no-vih britkih skušenj za Hrvate in Slovence: da so takozvani socialisti pripomogli k temu z vsemi silami svojimi. Ali pa bodo želi sad tega he-restratstva naši slovenski socialisti? Ne bodo ga!! Toda danes ni mesta tu, da bi razpravljali o tem vprašanju.

Baron Gautsch je torej pozvan, da sestavi novo ministerstvo. Baron Gautsch ni bil nikdar prijatelj Slovanov še sedaj. Dali ne bode tudi v bodoče, o tem bomo poučeni kmalu. Način, ka-kor sestavi svoje ministerstvo, nam pove vse. Ali to dvojno naj si zapomni: a) da dejstva, da ve-čina v Avstriji je slovenska, ne spravi se sveta nikdar, in b) da tudi Slovani bodo umeli bra-niti svojo kožo.

Naša sodba o hipnem položaju je torej ta: časi se resni; morda se nam bližajo britki časi, ali prebijemo jih, ako ne zgubimo vere sami v sebe. Malodušje bi bilo v tem hipu najnesrečnejši sveto-valec; ampak vzklik naš bodi prepričanje, da slo-vanski narodi avstrijski so močnejši, nego pa nemško-židovsko-socialistiška alejanca!

V tej samazavesti nas je utrlila kratka br-zojavka, ki smo jo prejeli danes zjutraj: „Desnica zlozna in solidarna!!“

Novo ministerstvo Gautsch-Frankenthur-novo bode baje takozvano ministerstvo uradnikov. To je, sestavljeno bode iz samih uradnikov. Le dva dosedanjih ministrov da prestopita v novo ministerstvo. To bi bila železniški minister Gut-tenberg in minister deželne brambe grof Welsersheimb. Ministrom za notranje stvari da postane bivši minister in sedanji namestnik štajerski, markiz Bacquhem, minister nauka pa oddelni načelnik Viljelm Hartel. Lista novih ministrov se baje proglasi že v par dneh.

O namenih novega ministerstva V zbor-nici se širijo govorice, da nameruje novo minister-stvo sklicati zbornico poslancev že med 8 in 10 decembrom, v ta namen, da se rešita provizorij z Ogersko in proračunski pravizorij. Baron Gautsch se hoče obrniti do vseh strank, izvzemši Schö-nerrjance in socialne demokrate. Da se potolaže Nemci, naj bi se razveljavil predlog grofa Falken-hayna, glede poostrenja poslovnika zbornice. Tudi sedanje predsedništvo zbornice naj bi odstopilo in predsednikom naj bi se izvolil zopet dr. Kathrein, I. podpredsednikom jeden Poljak, II. podpred-sednikom pa jeden liberalnih veleposestnikov.

Najpametneje je seveda, da le beležimo te vesti, ker ni možno pogoditi, koliko je resnice na njih.

„Mattino“ se veseli! Mi se ne čudimo temu. Vidno slastjo beleži namreč vest, da je vsled odstopa Badenijevega zavlada velike veselje med Nemci, Čehi in Jugoslovani pa da so potrti. Pogled na to družbo, ki se veseli sedaj, ni brez pikantije: zastopniki kapitalizma, zastopniki socialne revolucije in pa notri v sredi glasilo, ki se rado štuli, kakor da zagovarja avtoriteto!

Samo neko malenkost je prezrl „Mattino“! In ta malenkost bi vtgnila nokoliko kaliti radost njegovo. Še obstoji večina na desni in ta večina proglašča ravnokar, da je popolnoma solidarna. Barona Gautschu ne bode kazalo drugega, nego da piše v Trst, v uredništvo „Mattinovo“, po recept, kako se da ustavnim potom trajno in uspešno vladati proti večini! V Trstu vedo to prav dobro, kako se delajo taki čudeži!

Wolf na svobodi. Wolfa so spustili na svobodo. Neki š. kazenskega zakona velevala tako, da je koga pridržati v preiskovalnem zaporu, ako se je bati, da ponovi svoj zločin. Ker pa je sedaj odložen državni zbor in se ni bati, da bi Wolf zopet siloma udri v zbornico, spustili so ga na svobodo.

Slovan na dan. Poljaki so se jeli gibati. Poljaki so se jeli čutiti Slovane. „Czas“ priporoča Poljakom, naj se dobro pripravijo za boj v pruskem deželnem zboru za pravice svojih volilcev. Med drugim piše nastopno: Nadejamo se, da se na poljskih sedežih v Berlinu najdejo možje, ki bodo šigosali močnim glasom nepravilne postopanje pruske vlade napram poljskemu narodu. Nadejamo se nadalje, da bode poljski narod vztrajal tudi v novem viharju v zavesti, da se bojuje za svojo pravično stvar, v zavesti, da se bori za najdražjo narodno svetlinjo kakor najprednja straža vsega slovanstva, kateremu preta valovi pangermanskega sovraštva. Vztraja naj v tem hudem boju tem bolj, ker brani poleg narodnosti katoličanstvo proti nasilstvu protestantizma, ki se brez strahu izdaja kakor parola v boju proti slovanstvu in katoličanstvu.

Radovedni smo, kako se bodo vedli Prusi, ko nastopijo poljski voditelji naroda z očitani radi krivic, katere more trpeti Poljska pod kruto pestjo pruskega nasilstva. Najbrže se bodo kazali nemški despotje take, kakor se kažejo pri nas. Vendar je veselo znamenje to, da so se tudi Poljaki jeli čutiti Slovane, in so jeli opuščati svoj separatizem na vseh koncih in krajih.

Dopolnilne volitve na Hrvaškem. Razpisane so torej dopolnilne volitve za onih sedem mandatov, katere je bila uničila madjarska večina v hrvaškem saboru. Boj bo hud. Kakor o splošnih volitvah, dela vlada tudi sedaj na to, da zmaga nje stranka.

V okraju Novigrad se je uvela povsodi ojastra straža. Noč in dan so na ulici žandarji. Na kolodvoru so odgnali žandarji v zapor posestnika Vedriča iz Novegograda in trgovca Talana iz Koprivnice, ko sta se ta dva, priredša iz Zagreba, glasno pritoževala o nastopanju oblasti. V Virji je bil aretovan volilec Ljubič samo za to, ker je glasno goveril o volitvah. Več volilcev je kar dobilo pozivnice na sodišče, kjer jih gotovo zapró.

Ta stvari se dogajajo vsled nesega oglasa, ki ga je izdal veliki župan Kušljevič Sakelinski, kateri oglas objavlja, da se uvedo tudi izkaznice za volilce. O teh izkaznicah pa ve le malo volilcev. Virski župan Pokec je dejal celo, da hoče dati zapreti vse opozicijske volilce, ako bi prišli po izkaznice. Župan je rekel, da volilci, katere nadzoruje policija, sploh ne dobe izkaznic. Seveda so to volilci opozicije.

Duhovnikom se prepoveduje na cesto, dovoljeno jim je samo v cerkev, a morajo se takoj po obredu vrniti v svoj stan. Po ukazu Pakca se je celo zaustavil v šoli verski pouk.

V Goli so pozaprlji vse opozicijske volilce. Vseučilišni profesor dr. Vrbanič je bil minolo nedeljo v Goli. Takoj se je sporočilo v Molvo, da se zapre Vrbaniča, ko se povrne, kar bi se bilo tudi zgodilo, da ni dr. Vrbanič, izvedši nakano oblasti, čez Ogorsko potoval v Zagreb.

V Stubico se poslali več množico vojaštva, ki se je utaberala pri tamošnjem župniku.

V Vinkovcih je dobil župnik Dundjerović šest dni zavora, ker je ba je zabavljaj čez tamošnje občinske uradnike. Zaprli so ga takoj brez ozira

na to, da je bilo v njegovi župniji drugi dan cerkveno blagoslovljenje in ni bilo nikogar, ki bi bil maševal. Seveda, Dundjerović je bil o splošnih volitvah kandidat združene opozicije.

Kandidat združene opozicije dr. Vatroslav Brlić v Brodu je dobil od tamošnjega načelnika okrajne oblasti tak-le opomin:

„Ker sem zvedel, da hodite po več krajih našega okraja agitovat za takozvano „združeno opozicijo“, Vam prepovedujem to za nadalje. Ako pa bi se protivili tej prepovedi, se Vas zapre takoj“. Ta načelnik se zove Zulechner. Isti gospod Zulechner je tudi prepovedal tamošnjemu kaplanu, prikazati se po dnevi ali po no i v volilnih krajih brodskega okraja. Žandarjem je ukazano, da ga takoj zapro, ako bi se protivil tej naredbi.

S takimi sredstvi hoče torej zmagati vladna stranka. No, čudo bi ne bilo, ako bi zmaga. Vse nasprotna volilce pozapreti, sama pa potem lahko proglašča svojo „zmago“ brez volitve. Ali je to postopanje vredno prosvitljenega 19. veka?

Združena opozicija si je izbrala nastopne kandidate:

Bedeković pl. Gjuro, za doljno Stubico;
Brlić dr. Vatroslav za Brod na Savi;
Kovačević za Brošnjace;
Randinger Franjo za Vrbovsko;
Ružić dr. Ivan, za Koprivnico;
Vrbanič dr. Franjo za Novigrad;
Zahar dr. Ivan za Sveti Ivan Žabni.

Iz Rumunije. Kralj je dne 27. t. m. otvoril zbornico prestolnim govorom. Z ozirom na vnanjo politiko je dejal kralj, da se je pomirilo vznemirjenje, katero je vzbudil po Evropi turško-grški spor. Sredi teh razmer pa se je položaj v Rumuniji še zboljšal, ker si je pridobila vlada valed svojega mirnega in razumnega vedenja povsodi še novih simpatij. Kralj je spominjal na posebno prijateljsko razmerje z Avstrijo in osebno kraljevo spoštovanje do cesarja Frana Josipa, ki je priredno sprejel kralja in kraljico v svoji stolici v Budimpešti. — A tudi z sosednjimi državami, zlasti z Bulgarijo, živi Rumunija v najboljših odnosih o čemer pričča obisk kneza Ferdinanda v Bukarešti.

Avtonomija Kube. Španjski list „Gazetta“ objavlja zakone, zadevajoče avtonomijo Kube in Portorike in povdarja odkritosrčnost španjske vlade. Obadva otoka bode vladala guverner in parlament. Krona ali tudi guverner zamoreta preložiti ali tudi razpustiti zbornico; seveda sta zavezana sklicati isto zopet po preteku treh mesecev, ali pa izvršiti nove volitve. Guvernerju pristojna vrhovno poveljstvo; on skrbi za javni red, objavlja zakone in izvršuje iste ter ima pravico pomiloščenja.

Različne vesti.

Na Dunaju, v Trstu in v Poreču. Prijatelji našemu listu piše: Devolj in tudi po zaslugi ste osmešili italijanske poslance, ker so se koračili kakor petelin na gnoju, ker ni bil nobeden izmed njih izvoljen v odseke delegacij. Ali dovolite tudi meni par opazk, kajti prečudno je, kako se tem gospodom spreminja vid med vožnjo iz Trsta in Istre na Dunaj. Kar se jim vidi v Trstu in Poreču belo, to je na Dunaju črno. Na Dunaju kriče o morali, o pravici, o dolžnih ozirih, ako delegacije ne jemljejo v postev njih krdelca. Ali vprašam jih, kako delajo oni doma? V koliko odsekov zbornice v Trstu so izvolili oni člene slovenske manjšine? V zbornici v Poreču je tretjina slovanska, in ta tretjina zastopa veliko večino v deželi. In vprašamo jih zopet: koliko členov te važne manjšine so oni izvolili v posamične odseke? **Nebnega!!**

In potem se sa še zgražajo na „nasilstvih“ — drugih ljudi. V ljudeh, ki jih poznajo, vzbajajo s tem le gnus. Pa naj si zapomnijo enkrat za vselej: kdor ne pozna pravice v Poreču in v Trstu, ta pravice na Dunaju niti vreden ni!

„Triester Zeitung“ je oporekala te dni vesti, ki smo jo bili prinesli v našem listu, in s katero smo trdili, da se je namestništvo — nasprotno dosedanjemu običaju — obrnilo do magistrta, naj isti predlaga osebo, katero bi želel, da postane okrajnim šolskim nadzornikom.

Iz razlogov, katerih nečemo navajati tu, se ne moremo spuščati v nikako polemiko s poluoficijoznim listem in nam ne prestopa drugega, nego da primernim spoštovanjem jemljemo na znanje ta

„dementi“. „Triester Zeitung“ pa naj nam veruje na besedo, da bomo jako veseli, ako se izkaze, da ni take, kakor smo goverili v gori omenjeni notici.

Tudi oni! Nadutostjo, ki ima vse znake smešnosti na sebi, poročajo tržaški listi, kako so se italijanski dijaki na Dunaju in v Gradcu bratili z nemškimi tovariši na — izgrelih. Verjamemo, verjamemo: jednaki dečki, jednake čepice. In kako je morala prav priti nemškimi izgrednikom ta italijanska pomoč iz — piranske šole!

Namestnikom deželnega glavarja štajerskega, grofa Warmbranda, zaznamujejo grofa Edmunda Attemsa. S tem imenovanjem bi se pač malo spremenilo, ker je mož ba je hud pristaš nemških nacionalcev.

Nemštvo na Štajerskem. V Mariboru so na občinskih volitvah propali takozvani „novodobni“ Nemci, ker so bili voljeni zmerni možje nemški, katera pa nazivljejo novodobneži „nazadnjake“. Seveda „novodobneži“, kakor Glančnik, Kralik, Čbul (sama „pristna“ germanska mena!), so menda jeli čutiti, da je njih nemška izvirnost vendar preveč slovensko izvirna, kakor da bi se mogli obdržati v svojem posiljenem „germanskem ravnotežju“; zato cepnili s pozorišča.

Razpisuje se mesto poštnega odpravnika na novoustanovljenem c. kr. poštnem uradu v Lanišču (okr. glav. Koper) proti pogodbi in kavciji 200 gld. Letna plača 150 gld., uradni pavšal 40 gld. in letni pavšal 300 gld. za vzdržavo jedenkratne pešne zveze med Laniščem in Lupoglavo (kolodvor).

Prošnje v teku treh tednov na poštno in brzojavno vodstvo v Trstu.

Akademsko društvo „Slovenija“ na Dunaju priredi dne 6. dec. t. l. zabaven večer s petjem, berilom in govorom, v čast umrlemu slovenskemu pisatelju Janku Krsniku. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala, zato prosimo zlasti dunajske Slovence, naj se mnogobrojno odzovejo temu vabilu. „Krsnikov večer“ se bode vršil v dvorani restavracije: „Weingarten“ VI. Geteidemarkt 5. ob 8h zvečer.

Slovensko akad. tehn. društvo „Triglav“ v Gradcu priredi v sredo dne 1. grudnia t. l. svoje I. izredno občno zborovanje z nastopnim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika; 2. čitanje zapisnika bratskega društva „Slovenija“; 3. razgovor o namerevanju prireditvi koncerta s plesom: 4. slučajnosti. Lokal: hotel „Erzherzog Johann“; začetek: točno ob pol 8. uri zvečer. Slovanski gostje dobro došli!

Kolesarji, pozor! Dne 21. t. m. je povozil pri Ljubljani neki kolesar v šolo idočega dečka tako hudo, da so nezvestnega odpeljali z mesta. Ker se take in jednake stvari še vedno ponavljajo, utegne se zgoditi, da bode občinstvo zares postalo jezero na ta sicer lepi sport.

Samomor. V ulici dell' Ospitale vecchio št. 8 je skočila 76letna Terezija Tosoni iz družega nadstropja na dvorišče ter obležala takoj mrtva. Samomerilka je bila nekdanja baletna plesalka, sedaj pa jo je trla taka beda, da si je vzela življenje v visoki starosti.

Češka opera. Kapelnik narodnega gledališča v Pragi, Adolf Čeh, je slavil dne 25. t. m. petintridesetletnico svojega službovanja na polju češke glasbe. Vseh 35 let je sodeloval na češki operi v Pragi. V večer slavlja se je pela opera „Labaša“, katero je vodil osebno. Občinstvo mu je prirejalo navdušene ovacije.

Madjarsko bogoslužje. Baš kakor nekaj zloben odmev slovanski liturgiji, katera ima svoj starodavni privilegij v slovanski cerkvi, bi hotelo nastopiti tudi druge narodnosti z svojim „narodnim bogoslužjem“. Poročali smo nedavno temu, kako je neki germanski prenapetež nagovarjal nemške duhovščine, da se oprime nemškega jezika za bogoslužje v cerkvi, a zdaj čujemo, da bi hotela grško katoliška škofa Fircak in Falvi uvesti na Ogorskem bogoslužje v — madjarskem jeziku. Papež pa jima je odgovoril na dotično prošnjo njune, da nikakor ne more dopustiti takega kršenja cerkvenega jedinstva, kakor bi bila kanonizacija madjarskega jezika. No, madjarski grški katoliki pa nameravajo poslati deputacijo od 100 članov k cesarju, da stori korake v Rim v interesu madjarske liturgije.

Nesreča. O nesreči, ki se je bila dogodila v Jelovcih in o kateri smo sporočili tudi mi v

Lastnik koncerna sta „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: Fran Gednik. — Tiskarna Delenc v Trstu.